

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра політології і державного управління**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
[Підпис] /Остапець Ю. О./
«28» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія зарубіжних політичних вчень» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **052 Політологія** освітньої програми «Політологія».

Розробник: Вегеш І.М., кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні

кафедри політології і державного управління

протокол № 10 від «27» червня 2024 р.

Завідувач кафедри Ключкович А.Ю.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом		
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 5 (I семестр), 6 (II семестр)	Рік підготовки:		
Загальна кількість годин – 150 (I семестр), 180 (II семестр)	1	1	
Кількість модулів – 2	Семестр:		
Тижневих годин для денної форми навчання: 4,1 – 1 семестр, 4,2 – 2 семестр аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,1 – 1 семестр; 2,2 – 2 семестр	I	II	III
	Лекції:		
	44	42	32
	Практичні (семінарські):		
	30	30	10
Вид підсумкового контролю: іспит.	Індивідуальна робота (курсіві):		
	-	30	30
Форма підсумкового контролю: усна.	Самостійна робота:		
	76	78	258

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Історія зарубіжних політичних вчень» є вивчення витоків та історії формування зарубіжних політичних вчень, засвоєння базових категорій і понять історії зарубіжної політичної науки у межах періоду: Стародавній світ – ХХ століття.

Завдання навчальної дисципліни:

1. ознайомити здобувачів вищої освіти з об'єктом, предметом, методикою та специфікою вивчення навчальної дисципліни «Історія зарубіжних політичних вчень»;
2. охарактеризувати основні історичні періоди та напрямки становлення зарубіжних вчень, концепцій і шкіл політичної думки, від найдавніших часів до сучасності;
3. розкрити зміст основних категорій історії зарубіжних політичних вчень;
4. проаналізувати основні вчення, концепції та теорії класиків зарубіжної політичної думки різних історичних періодів;
5. розкрити основні передумови розвитку зарубіжних політичних вчень у різні історичні періоди;
6. окреслити еволюцію зарубіжної політичної думки від найдавніших часів до сучасності;
7. проаналізувати базові поняття політичної науки, крізь призму зарубіжних політичних вчень і концепцій, від найдавніших часів до сучасності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- 1) Інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій і методів політичної науки.
- 2) Загальні компетентності:**
 - ЗК-01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
 - ЗК-03. Здатність бути критичним і самокритичним.
 - ЗК-04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
 - ЗК-07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- 3) Спеціальні (фахові) компетентності:**
 - СК-01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
 - СК-02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
 - СК-03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
 - СК-04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
 - СК-05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни «Історія зарубіжних політичних вчень» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.	ПРН-01.
Мати навички професійної комунікації.	ПРН-04.
Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.	ПРН-07.
Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	ПРН-08.
Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.	ПРН-09.
Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	ПРН-10.
Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	ПРН-12.
Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.	ПРН-16.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія зарубіжних політичних вчень»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати зміст основних вчень різних напрямків і шкіл в історії зарубіжних політичних вчень.	ПРН-01.
Вміти аналізувати та розкривати зміст основних вчень, концепцій та теорій в історії зарубіжних політичних вчень від найдавніших часів до сучасності.	ПРН-04.
Розуміти місце і значення в історії політичної думки письмових джерел країн Стародавнього Сходу; мислителів Античності (Платон, Арістотель) та Стародавнього Риму (Цицерон, Аврелій Августин); теоретиків схоластичної доктрини (Фома Аквінський); представників Реформації (М. Лютер, Ж. Кальвін); мислителів Нового часу (Г. Гроцій, Т. Гобс, Дж. Лок), Відродження (М. Падуанський, Н. Макіавеллі) та Просвітництва (Вольтер, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо); представників німецької класичної філософії (І.Кант, Г. В. Ф. Гегель, Г. Фіхте).	ПРН-07.
Знати характерні риси та особливості становлення класичної західної традиції в історії політичної науки.	ПРН-08.
Знати основні аспекти впливу соціально-економічних умов, політичних подій, політичної культури на специфіку наукових підходів до осмислення соціально-політичних явищ.	ПРН-09.
Розуміти історичні умови і соціально-політичний контекст виникнення основних політичних вчень, концепцій та теорій у різні історичні періоди розвитку людської цивілізації.	ПРН-10-12
Формулювати й обґрунтовано аргументувати свою точку зору з питань історичного розвитку та становлення основних політичних вчень, концепцій і шкіл.	ПРН-16.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- іспит;
- контрольна робота;
- відповіді на практичних заняттях;
- тестування;
- індивідуальна робота у формі аналітичного есе;
- презентація результатів індивідуальної роботи здобувача.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на практичних заняттях, написання аналітичного есе, письмове тестування з теми.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит.

Семестр I

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота												Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	50 балів	100 балів
8	8	8	8	8	10	x	x	x	x	x	x		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота												Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	50 балів	100 балів
x	x	x	x	x	x	8	8	8	8	8	10		

Семестр II

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	50 балів	100 балів
8	8	8	8	8	10	x	x	x	x	x		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	50 балів	100 балів
x	x	x	x	x	x	10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Семестр I

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Разом за два модулі	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	6	15	6	15	12	30
Аналітичне есе	1	10	1	10	2	10
Презентація результатів індивідуальної роботи	1	10	1	10	2	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50	2	50
Разом	x	100	x	100	x	100

Семестр II

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Разом за два модулі	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	6	15	5	15	11	30
Аналітичне есе	1	10	1	10	2	10
Презентація результатів індивідуальної роботи	1	10	1	10	2	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50	2	50
Разом	x	100	x	100	x	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з трьох рівнів завдань.

Перший рівень завдань складають тести. Тести призначені оцінити знання понятійно-категоріального змісту та тематичної проблематики навчальної дисципліни, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Максимальна кількість балів за виконання першого рівня завдань 20 балів.

Другий рівень завдань складають відкриті запитання, які покликані з'ясувати розуміння основних принципів, функцій, форм та різновидів досліджуваних явищ та процесів. Максимальна кількість балів за виконання завдань другого рівня 15 балів.

Третій рівень завдань представлено питаннями (питанням), які мають творчо-аналітичний характер та покликані з'ясувати вміння здобувачів вищої освіти обґрунтовувати та аргументувати висновки з проблематики навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів за виконання завдань третього рівня 15 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- 1) оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:
- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
 - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
 - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
 - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
 - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
 - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.
- 2) оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:
- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
 - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
 - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
- 3) оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:
- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
 - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
 - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;
- 4) оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:
- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
 - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
 - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
 - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.
- 5) оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:
- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.
- 6) оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:
- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.
- 7) оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:
- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
 - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
 - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1 Зміст навчальної дисципліни.

МОДУЛЬ №1. ЗАРОДЖЕННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ДЕРЖАВУ, ПРАВО ТА ПОЛІТИКУ

Тема 1. Історія зарубіжних політичних вчень як навчальна дисципліна: предмет, особливості та значення.

Історія зарубіжних політичних вчень як навчальна дисципліна. Предмет і завдання курсу. Методи історії політичних вчень. Принципи періодизації політичних вчень. Основні поняття та категорії історії зарубіжних політичних вчень. Закономірності історії зарубіжних політичних вчень.

Поняття і структура політичних доктрин. Логіко-теоретична основа, зміст та програмні положення політичних доктрин. Закономірності розвитку політичної думки.

Історико-політичний і концептуальний підходи до вивчення політичних теорій. Проблеми періодизації. Поняття парадигми.

Загальнолюдське і соціальне в історії політичних вчень. Методологічна основа політичних концепцій. Зв'язок історії політичних вчень із іншими науками.

Тема 2. Політичні вчення у країнах Стародавнього Світу.

Прикладний та релігійно-міфологічний характер політичних вчень Стародавнього Сходу. Етико-політичні доктрини: трактат “Артхашастра” (Індія) та книга “Шу цзин” (Китай). Політична думка Єгипту (“Повчання Птаххетеп”) та Вавілону (“Закони Хаммурапі”).

Політична думка Стародавньої Індії. Брахманізм та буддизм. Трактат “Манавадхармашастра” (“Настанови Ману про дхарме” або “Закони Ману”). Канон “Тіпітака” (“Три корзини”).

Політичні вчення Стародавнього Китаю. Даосизм – трактат “Дао де цзин” (“Книга про дао і де”). Конфуціанство – книга “Лунь юй” (“Судження і бесіди”). Монізм – книга “Мо-цзи”. Школа легістів – трактат “Шан цзюнь шу” (“Книга правителя провінції Шан”).

Тема 3. Політико-правові вчення Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.

Феномен античного полісу, його структура і значення в політичній культурі античності. Інститут громадянства та народні збори. Початок розвитку демократичних вчень. Софісти та Сократ. Справедливість, добродієність та знання як абсолютні істини. Політичні вчення аристократії. Етатизм.

“Ідеальна держава” Платона (“Держава”, “Закони”, “Політик”, “Критон”). Ідеальне як відповідність природі людини. Держава як уособлення досконалості та справедливості. Залежність форми держави від пануючого суспільного прошарку. Негативне ставлення до ідей громадянської свободи.

Зародження концепції “громадянського”. “Політична наука” Арістотеля (“Політика”, “Нікомахова етика”, “Афінська політія”). Політика і держава – відображення природних потреб людини, зокрема, в спілкуванні. Розумна природа людини як основа політики. Наука про політику.

Політичні вчення в період занепаду давньогрецьких держав-полісів. Соціальна етика і політичні концепції Стої: Епікур, Зенон, Полібій.

Вплив політичної думки Стародавньої Греції на розвиток політичних вчень Стародавнього Риму. Політичні вчення рабовласницької аристократії.

Концепція вічного Риму та принципату у Цицерона. “Est... res publica res populi” (“... держава є надбанням народу”). Трактати “Про державу”, “Про закони”, “Про обов’язки”. Стоїцизм (Епіктет, Марк Аврелій, Луцій Анней Сенека).

Тема 4. Політичні вчення Західної Європи доби Середньовіччя.

Хронологія та періодизація політичної думки Середньовіччя: “темні віки” та “каролінгський Ренесанс”. Ідея універсальної християнської імперії та універсальності християнської віри. Обґрунтування принципу розподілу духовної та світської влади.

Загальна характеристика політичної думки у період Середньовіччя та раннього християнства. Ранньохристиянські уявлення про державу та право. Одкровення Іоанна – “Апокаліпсис”. Августин Аврелій (Блаженний) – “Сповідь”, “Град Земний”, “Про Град Божий”. Ідея теократичного панування. Обґрунтування зверхності духовної влади над світською.

Політичні ідеї середньовічних ересей. Рух богомолів. Бюргерська і селянсько-плебейська ересь (Джон Уікліф та Ян Гус).

Теократичні ідеї в політичних вченнях Високого Середньовіччя. Теорії середньовічної схоластики. Іоанн Солсберійський – “Полікратікус”. Вчення про державу і форми правління Фоми Аквінського. Держава як засіб підготовки людини до життя у “царстві небесному”. Політика і держава результат суспільного розвитку. Ідея “держави загального блага”.

Від теократичних ідей до передренесансних теорій: Роджер Бекон, Уільям Оккам, Данте Аліґ’єрі, Марсилій Падуанський, Ніколай Кузанський, Лоренцо Валла.

Тема 5. Політичні вчення у країнах Арабського Сходу у період Середньовіччя.

Мусульманська концепція держави. Мусульманське право та Коран. Політико-правові напрямки в ісламі. Коран і Сунна. Сунніти, шіїти, ханбаліти, харіджити, шафіїти, та малікіти.

Країни Арабського Сходу з погляду еволюції політико-правової думки, конституційного права, внутріполітичного розвитку. Політико-правові вчення мислителів Арабського Сходу. Політичні ідеї в працях арабських філософів. Аль-Фарабі (“Арістотель Сходу”, “Другий вчитель”), Аверроес (Ібн Рошд), Авіцена (Ібн Сіна) та Ібн-Хальдун (“Велика історія”, “Книга повчальних прикладів”).

Тема 6. Політична думка Західної Європи доби Відродження та Реформації.

Вчення Ніколо Макіавеллі про державу і політику як мистецтво та науку. Запровадження емпіричного аналізу до пізнання політичної дійсності. Звільнення політики від католицького універсалізму. Політика як окрема сфера життєдіяльності людини. Обґрунтування принципу політичної доцільності. Політичні ідеї Франческо Гвіччардіні.

Криза католицької церкви на межі XIV – XVI століть. Ідейні основи і політичний зміст моделі Реформації Мартіна Лютера. Криза католицької церкви на межі XV – XVI століть, погляди Ульріха фон Гуттена та Еразма Роттердамського. Кальвінізм (Жан Кальвін). Політичні ідеї тираноборців. Етьєн де Ла Боесі (трактат “Роздуми про добровільне рабство”).

Теорія державного суверенітету і політичне вчення Жана Бодена.

Політичні ідеї раннього утопічного соціалізму. “Утопія” Томаса Мора. “Місто Сонця” Томмазо Кампанелли.

МОДУЛЬ №2. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОГОВІРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ

Тема 7. Політичні вчення в Голландії та Англії доби ранніх буржуазних революцій (XVII ст.).

Розвиток політичної думки в Голландії. Виникнення теорії природного права. Вчення Гуго Гроція та Бенедикта Спінози про державу.

Розвиток політичної думки в Англії. Основні напрямки політичної ідеології в період Англійської буржуазної революції (1642-1649 рр.). Природний стан як до політичний етап. Концепція Томаса Гобса. Теоретичне обґрунтування демократії. Вчення Джона Лока про державу і громадянське суспільство. Первинність громадянського щодо державного. Політичні ідеї Девіда Юма.

Тема 8. Політичні вчення у Франції та Італії доби Просвітництва.

Розвиток політичної думки у Франції. Політичні ідеї представників французького Просвітництва. Політична програма Вольтера. Теорія розподілу влади в правовій державі Шарля Луї Монтеск'є. Політичний радикалізм Жан-Жака Руссо. Ідеї народного суверенітету і прямого народовладдя. Політичні погляди Поля Анрі Гольбаха та Клода Андріана Гельвеція.

Політичні ідеї італійського Просвітництва. Політичні ідеї Джамбаттіста Віко. Політико-правова теорія Чезаре Беккарія.

Тема 9. Політичні вчення ідеологів абсолютизму в Німеччині доби Просвітництва (XVII – XVIII століть).

Економічна та політична відсталість Німеччини в XVII – XVIII століттях. Стан політичної роздробленості в Німеччині.

Природно-правові теорії німецьких просвітників. Політичні погляди Самуеля Пуфендорфа, Християна Томазія, Готфріда Вільгельма Лейбніца та Християна Вольфа. Політичні ідеї німецького освіченого легізму.

Тема 10. Соціалістично-комуністичні утопії у Західній Європі доби Просвітництва.

Політичні вчення соціалізму і комунізму в дореволюційній Франції. Мореллі (“Кодекс природи, чи істинний дух її законів”), Жан Мельє (“Заповіт”), Леже-Марі Дешан (“Істина, чи Істинна система”). Егалітаризм Габрієля-Бонно де Маблі.

Основні напрямки політичної думки періоду Великої французької революції. Конституціоналісти (Оноре де Мірабо, Еманюель Сієс, Антуан Барнав). Жирондисти (Жак Брісо і Жан Ролан). Якобінці (Максиміліан Робесп'єр і Жан Поль Марат).

Проблеми держави і політики в документах “Змови задля рівності”. Політичні вчення бабувістів (Франсуа (Гракх) Бабуф і Сільвен Марешаль).

Тема 11. Розвиток політичної думки у Сполучених Штатах Америки.

Становлення американської політико-правової думки раннього колоніального періоду. Політичні погляди конгрегаціоналістів (Томас Гукер, Роджер Вільямс, Джон Вайз). Основні положення концепцій про шляхи державного розвитку.

Політична думка США періоду боротьби за незалежність. Демократично-республіканський та федералістський напрямки розвитку політичної думки. Політичні погляди республіканців (антифедералістів) – Бенджамін Франклін. Томас Пейн, Томас Джефферсон. Політичні ідеї централістів-федералістів (Олександр Гамільтон, Джон Адамс, Джеймс Медісон).

Тема 12. Політичні вчення у Німеччині кінця XVIII – початку XIX століть.

Загальна характеристика політичної і правової думки в Німеччині в кінці XVIII ст. Особливості розвитку Німеччини в кінці XVIII ст.

Іммануїл Кант – засновник консервативного лібералізму. Ідея правопорядку і законслухняності як частина політичної (громадянської) свідомості. Розширення свободи як мета існування людського роду. Вчення І. Канта про “вічний мир”. Право – сутність існування держави.

Концепція громадянського суспільства, конституційної монархії та станово-корпоративної демократії Георга Гегеля. Ідеалізація ролі держави у політичному процесі. Моральний позитивізм.

Політична теорія Іоганна-Готліба Фіхте. Теорія походження держави. Взаємовідповідальність влади і суспільства. Народ – як вище джерело будь якої влади. Утопічне ідеальне суспільство. Теоретичні основи владного режиму розумного суспільства. Політичний ідеал І. Г. Фіхте.

Політичні теорії Німеччини кінця XVIII ст. та їх значення для формування політичної свідомості нового типу.

Семестр II

МОДУЛЬ №1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНИХ ІДЕОЛОГІЙ У ХІХ СТОЛІТТІ.

Тема 1. Політичні погляди ідеологів утопічного соціалізму у Західній Європі першої половини ХІХ століття.

Політичні ідеї критичного утопічного соціалізму. Клод Анрі де Сен-Сімон – основоположник французького утопічного соціалізму початку ХІХ століття. Шарль Фур'є та його соціальна програма. Соціально-утопічні ідеали Роберта Оуена.

Ідея загального виборчого права Луї Блана (“Організація праці”). “Комуністична демократія” Етьєна Кабе (“Подорож до Ікарії”). Теодор Дезамі (“Кодекс спільності”). Л.О. Бланкі (“Друзі народу”). Концепція революційного переходу до комунізму Вільгельма Вейтлінга. Критики утопічного соціалізму (К. Пеккьор).

Тема 2. Ліберальна політична ідеологія в Західній Європі першої половини ХІХ століття.

Англійський політичний лібералізм. Завдання держави – забезпечити щастя для людей. Теорія утилітаризму Ієремії Бентама. Джон Стюарт Мілль про свободу, порядок і соціальний прогрес. Співвідношення незалежності особи та громадянського контролю. Вчення про індивідуальну свободу. Держава охоронець інтересів кожного громадянина. Концепція “залежності жінок”.

Політична програма лібералізму у Франції. Бенджамін Констант про права і свободи, ліберальний політичний режим і політичну свободу. Проблеми свободи і рівності у працях Алексіса де Токвіля. “Золотий закон” політичного розвитку. Переваги і недоліки демократії.

Німецький лібералізм. Політичні погляди Вільгельма фон Гумбольдта. Теорія “надкласової монархії” Лоренца фон Штейна.

Тема 3. Реакційні і консервативні політичні вчення в Західній Європі у кінці ХVІІІ – початку ХІХ століть.

Реакційні політичні вчення у Франції, Швейцарії та Австрії. Традиціоналізм Едмунда Берка. Політична програма Жозефа де Местра. Критика Французької буржуазної революції. Повернення королівської влади як основна запорука збереження традицій феодального устрою. Історичне право дворянства на панування.

Ультрароялізм Габрієля Бональда. «Теорія політичної і релігійної влади». Влада народу як основна причина деспотизму. Абсолютна монархія – досконалий утвір суспільства, зразок організованості та порядку.

Реакційні політичні погляди Карла Галлера. Обґрунтування абсолютизму, критика республіканізму та народовладдя.

Тема 4. Основні напрями політичних концепцій Західної Європи другої половини ХІХ століття.

Соціологізм в політичній науці. Соціологічні теорії держави. Політичне вчення засновника позитивізму (“позитивної філософії”) Огюста Конта. Герберт Спенсер – основоположник органічної теорії держави. Соціологічна концепція держави (Людвіг Гумплович).

Аристократична концепція держави і права Фрідріха Ніцше. Антилібералізм Ф. Ніцше, концепція «надлюдини». Автономність політики і моральних цінностей.

Ліберальні вчення про право і державу. (Рудольф Ієрінг, Георг Еллінек).

Тема 5. Політичне вчення марксизму.

Основоположники нового вчення – політична концепція Карла Маркса і Фрідріха Енгельса. Світова історія – історія виробництва. Проблема співвідношення між базисом і надбудовою.

Суспільно-економічні формації та боротьба класів у вченні К. Маркса. Критика капіталізму та «додана вартість». Можливість звільнення особи від держави та політики. Концепція «соціалістичної революції». «Маніфест комуністичної партії» та «Капітал». Вчення про «диктатуру пролетаріату». Політичне вчення і програма соціальної демократії. Комунізм як політичний ідеал. Інтерпретація Маркса його послідовниками.

Політична програма Ф. Енгельса. «Становище робітничого класу в Англії». Критика анархізму. Необхідність послідовності суспільно-економічних формацій. Матеріалістичне розуміння історії, права та держави. Політичні погляди Фердинанта Лассаля.

Тема 6. Політичне вчення анархізму.

Політична концепція анархізму. «Соціальна конституція» П'єра Жозефа Прудона.

«Що таке власність?». Заперечення держави та приватної власності. Організація комунального устрою. Обмін послугами як основна економічна умова нового суспільства.

Заперечення держави та політичної влади у вченні Макса Штірнера. «Єдиний і його власність». Людське Я – смертельний ворог держави. Суспільство як асоціація рівних індивідів. «Для Мене немає нічого вищого за Мене».

Теоретик революційного анархо-колективізму Михайло Бакунін. Несумісність держав та індивідуальної свободи. Держава як закріплення експлуатації. Обґрунтування ідеї революції як руйнівника всіх організацій та установ. Необхідність таємної організації із суворою дисципліною та авторитарним централізмом. Економічне та соціальне зрівняння класів та особистостей.

Політичні погляди Петра Кропоткіна. Критика буржуазного суспільства і його революційне знищення. Утвердження вільного федеративного комуністичного устрою. Держава як наслідок заперечення взаємодопомоги, руйнування людської солідарності та громадських установ. Принцип «анархічного комунізму» – кожному за потребами.

МОДУЛЬ №2 НАПРЯМИ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТЬ.

Тема 7. Політико-правові теорії елітаризму.

Теорія еліт В. Парето. Поняття «політичної еліти». Еліта як «група природжених керівників нації». Еліта «лисиць» та еліта «левів». Зміна еліт при владі – універсальний закон історії.

Теорія правлячого класу Г. Моски. Протистояння еліти і маси як організації і хаосу. Політика як фундамент суспільного розвитку. Багатство як основний фактор домінування правлячого класу. Дві тенденції правлячого класу – аристократична і демократична.

«Залізний закон олігархії» Р. Міхельса. Олігархізація як наслідок організаційних вимог. Влада партії як наслідок функціонування професійного платного апарату.

«Циркуляція партійних еліт». Елітарно-олігархічна реальність епохи монополістичного капіталу. Еліта як панівна привілейована каста і маса як «демократична декорація». Поняття «соціологія партії».

Тема 8. Марксистські концепції науки першої половини XX ст.

Е. Бернштейн, К. Каутський, А. Бебель, К. Лібкнехт – теоретики соціал-демократії. Центристи (Г. Плеханов).

Засновник більшовизму В. Ульянов (Ленін). Послідовники ленінізму (М. Бухарін, Л. Троцький, Й. Сталін). Диктатура пролетаріату. Теорія перманентної революції. «Бухарінська альтернатива».

Неомарксистські концепції розвитку суспільства. Ревізія ортодоксального марксизму (А. Грамші, Д. Лукач). Критика детермінізму. Гегемонія як культурне лідерство правлячого класу. «Уречевлення» та класова свідомість.

Тема 9. Концепції неоконсерватизму та неолібералізму.

Соціальні передумови відродження лібералізму і консерватизму. Ідеолог неолібералізму Дж. М. Кейнс. Ідеолог неоконсерватизму Ф. А. фон Хаек. Поняття “лібертаризму”. Держава – джерело пригнічення свободи людини, порушення її прав. Критика Хаеком соціалізму, соціальної держави і так званої “тоталітарної демократії”. Відмінність ліберала від демократа. Концепція консервативної революції Ю. Евола.

Психологічний напрямок соціологічного обґрунтування неолібералізму (Л. Уорд, Г. Лебон, Ч. Кулі, З. Фрейд, Е. Фромм). Теорія наслідування Г. Тарда.

Діагноз З. Фрейда відносно умов людського існування, агресивні імпульси та їх природа. Зв'язок між політичною теорією та природою людини. It, Ego, Super-ego.

“Втеча від свободи” Е. Фромма. Фромм про природу людської діяльності. Умови для реалізації творчого потенціалу громадян, їх конструктивної енергії. Відчуження як тип хвороби духу. Невротична особистість – відчужена особистість.

Тема 10. Політико-правові теорії фашизму та націонал-соціалізму.

Фашизм як політична течія антидемократичного, расистського спрямування. Концепція фашизму Дж. Джентіле у книзі «Гене́за та структура суспільства». Критика парламентаризму та виправдання насильства у діяльності держави. Верховенство держави над законами. Можливість реалізації свободи у колективізмі.

Фашизм як спосіб існування держави у вченні А. Рокко. «Історична гене́за фашизму». Корпорація та синдикалізм як основи ідеальної фашистської держави. Концепція націоналізму як основа фашистської держави Б. Муссоліні. «Доктрина фашизму». Свобода держави та індивіда в державі. Критика розуміння свободи.

Соціальний дарвінізм Х. Чемберлена. Боротьба «благородних» і «неповноцінних» рас. «Війна всіх з усіма» як основа виживання «кращих і сильніших».

Суспільний ідеал націонал-соціалізму у роботі «Моя боротьба» А. Гітлера. Антисемітизм та комунізм. Теорія життєвого простору. Фюрер як персоніфікація волі і духу народу. Поняття «раса» та «національний дух». Вибірковість права.

Тема 11. Соціологічний напрямок у політичній думці початку ХХ століття.

Політичні явища як окремий вид буття. Політичні погляди засновника “розуміючої соціології” М. Вебера. Веберівська методологія дослідження політики. Концепція “ідеальних типів”. Визначення політики та влади і типів їх легітимності. Матеріальні та ідеальні інтереси як мотиви дій суб’єктів політики. Розуміння влади і держави як відносин, що спираються на легітимне насилля. Теорія раціональності. Капіталізм – втілення принципу раціональності. Формальна раціональність і бюрократія. Типологія легітимації влади: традиційна, харизматична і раціонально-легальна. Характеристика сутності держави. Вплив поглядів М. Вебера на розвиток політичної думки.

Неопозитивізм Е. Дюркгейма (“Метод соціології”, “Про розподіл праці”, “Самогубство”). Політична доктрина солідаризму. Механічна і органічна солідарність. Репресивне і реструктивне право. Класова теорія Л. Дюгі (“Держава, об’єктивне право і позитивний закон”, “Курс конституційного права”). Вплив концепції Л. Дюгі на становлення інституційного підходу у Франції.

Емпіричні соціологічні дослідження поч. ХХ століття (Л. Кете, А. Геррі, Ф. Ле Пле, Ч. Бут, Д. Журавський).

5.2 Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарькі)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1. ЗАРОДЖЕННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ДЕРЖАВУ, ПРАВО ТА ПОЛІТИКУ						
Тема 1. Історія зарубіжних політичних вчень як навчальна дисципліна: предмет, особливості та значення.	10	2	2	-	-	6
Тема 2. Політичні вчення у країнах Стародавнього Світу.	12	4	2	-	-	6
Тема 3. Політико-правові вчення Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.	14	4	4	-	-	6
Тема 4. Політичні вчення Західної Європи доби Середньовіччя.	12	4	2	-	-	6
Тема 5. Політичні вчення у країнах Арабського Сходу у період Середньовіччя.	12	4	2	-	-	6
Тема 6. Політична думка Західної Європи доби Відродження та Реформації.	14	4	2	-	-	8
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	75	23	14	-	-	38
Модуль 2. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОГОВІРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ						
Тема 7. Політичні вчення в Голландії та Англії доби ранніх буржуазних революцій (XVII ст.).	12	2	4	-	-	6
Тема 8. Політичні вчення у Франції та Італії доби Просвітництва.	12	2	2	-	-	8
Тема 9. Політичні вчення ідеологів абсолютизму в Німеччині доби Просвітництва (XVII –XVIII століть).	12	4	2	-	-	6
Тема 10. Соціалістично-комуністичні утопії у Західній Європі доби Просвітництва.	12	4	2	-	-	6
Тема 11. Розвиток політичної думки у Сполучених Штатах Америки.	14	4	4	-	-	6
Тема 12. Політичні вчення у Німеччині кінця XVIII – початку XIX століть.	12	4	2	-	-	6
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	75	21	16	-	-	38
Разом за семестр	150	44	30	-	-	76

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 3. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНИХ ІДЕОЛОГІЙ У ХІХ СТОЛІТТІ						
Тема 13. Політичні погляди ідеологів утопічного соціалізму у Західній Європі першої половини ХІХ століття.	10	2	2	-	-	6
Тема 14. Ліберальна політична ідеологія в Західній Європі першої половини ХІХ століття.	14	4	2	-	-	8
Тема 15. Реакційні і консервативні політичні вчення в Західній Європі у кінці ХVІІІ – початку ХІХ століть.	12	4	2	-	-	6
Тема 16. Основні напрями політичних концепцій Західної Європи другої половини ХІХ століття.	16	4	4	-	-	8
Тема 17. Політичне вчення марксизму.	14	4	4	-	-	6
Тема 18. Політичне вчення анархізму.	14	4	2	-	-	8
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Курсова робота	15	-	-	-	15	-
Разом за модуль	96	23	16	-	15	42
Модуль 4. НАПРЯМИ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ						
Тема 19. Політико-правові теорії елітаризму.	12	4	2	-	-	6
Тема 20. Марксистські концепції науки першої половини ХХ ст.	16	4	4	-	-	8
Тема 21. Концепції неоконсерватизму та неолібералізму.	16	4	4	-	-	8
Тема 22. Політико-правові теорії фашизму та націонал-соціалізму.	10	2	2	-	-	6
Тема 23. Соціологічний напрямок в політичній думці початку ХХ століття.	14	4	2	-	-	8
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Курсова робота	15	-	-	-	15	-
Разом за модуль	84	19	14	-	15	36
Разом за семестр	180	42	30	-	30	78
Разом за навчальний рік	330	86	60	-	30	154

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарьські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1. ЗАРОДЖЕННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ДЕРЖАВУ, ПРАВО ТА ПОЛІТИКУ						
Тема 1. Історія зарубіжних політичних вчень як навчальна дисципліна: предмет, особливості та значення.	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Політичні вчення у країнах Стародавнього Світу.	12	2	-	-	-	10
Тема 3. Політико-правові вчення Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.	16	2	2	-	-	12
Тема 4. Політичні вчення Західної Європи доби Середньовіччя.	12	2	-	-	-	10
Тема 5. Політичні вчення у країнах Арабського Сходу у період Середньовіччя.	10	-	-	-	-	10
Тема 6. Політична думка Західної Європи доби Відродження та Реформації.	16	2	2	-	-	12
Разом за модуль	78	10	4	-	-	64
Модуль 2. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОГОВІРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ						
Тема 7. Політичні вчення в Голландії та Англії доби ранніх буржуазних революцій (XVII ст.).	14	2	2	-	-	10
Тема 8. Політичні вчення у Франції та Італії доби Просвітництва.	14	2	-	-	-	12
Тема 9. Політичні вчення ідеологів абсолютизму в Німеччині доби Просвітництва (XVII-XVIII століть).	10	-	-	-	-	10
Тема 10. Соціалістично-комуністичні утопії у Західній Європі доби Просвітництва.	10	-	-	-	-	10
Тема 11. Розвиток політичної думки у Сполучених Штатах Америки.	14	2	-	-	-	12
Тема 12. Політичні вчення у Німеччині кінця XVIII – початку XIX століть.	14	2	-	-	-	12
Разом за модуль	76	8	2	-	-	66
Модуль 3. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНИХ ІДЕОЛОГІЙ У XIX СТОЛІТТІ						
Тема 13. Політичні погляди ідеологів утопічного соціалізму у Західній Європі першої половини XIX століття.	12	-	-	-	-	12
Тема 14. Ліберальна політична ідеологія в Західній Європі першої половини XIX століття.	16	2	2	-	-	12
Тема 15. Реакційні і консервативні політичні вчення в Західній Європі у кінці XVIII – початку	12	-	-	-	-	12

ХІХ століть.						
Тема 16. Основні напрями політичних концепцій Західної Європи другої половини ХІХ століття.	14	2	-	-	-	12
Тема 17. Політичне вчення марксизму.	14	2	-	-	-	12
Тема 18. Політичне вчення анархізму.	12	-	-	-	-	12
Разом за модуль	80	6	2	-	-	72
Модуль 4. НАПРЯМИ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ						
Тема 19. Політико-правові теорії елітаризму.	14	2	-	-	-	12
Тема 20. Марксистські концепції науки першої половини ХХ ст.	16	2	2	-	-	12
Тема 21. Концепції неоконсерватизму та неолібералізму.	14	2	-	-	-	12
Тема 22. Політико-правові теорії фашизму та націонал-соціалізму.	10	-	-	-	-	10
Тема 23. Соціологічний напрямок в політичній думці початку ХХ століття.	12	2	-	-	-	10
Курсова робота	30	-	-	-	30	-
Разом за модуль	96	8	2	-	30	56
Разом за семестр	330	32	10	-	30	258

5.3 Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1.			
1.	Тема 1. Історія зарубіжних політичних вчень як навчальна дисципліна: предмет, особливості та значення.	2	-
2.	Тема 2. Політичні вчення у країнах Стародавнього Світу.	2	-
3.	Тема 3. Політико-правові вчення Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.	4	2
4.	Тема 4. Політичні вчення Західної Європи доби Середньовіччя.	2	-
5.	Тема 5. Політичні вчення у країнах Арабського Сходу у період Середньовіччя.	2	-
6.	Тема 6. Політична думка Західної Європи доби Відродження та Реформації.	2	2
Модуль 2.			
7.	Тема 7. Політичні вчення в Голландії та Англії доби ранніх буржуазних революцій (XVII ст.).	4	2
8.	Тема 8. Політичні вчення у Франції та Італії доби Просвітництва.	2	-
9.	Тема 9. Політичні вчення ідеологів абсолютизму в Німеччині доби Просвітництва (XVII – XVIII століть).	2	-
10.	Тема 10. Соціалістично-комуністичні утопії у Західній Європі доби Просвітництва.	2	-
11.	Тема 11. Розвиток політичної думки у Сполучених Штатах Америки.	4	-
12.	Тема 12. Політичні вчення у Німеччині кінця XVIII – початку XIX століть.	2	-
Модуль 3.			
13.	Тема 13. Політичні погляди ідеологів утопічного соціалізму у Західній Європі першої половини XIX століття.	2	-
14.	Тема 14. Ліберальна політична ідеологія в Західній Європі першої половини XIX століття.	2	2
15.	Тема 15. Реакційні і консервативні політичні вчення в Західній Європі у кінці XVIII – початку XIX століть.	2	-
16.	Тема 16. Основні напрями політичних концепцій Західної Європи другої половини XIX століття.	2	-
17.	Тема 17. Політичне вчення марксизму.	2	-
18.	Тема 18. Політичне вчення анархізму.	2	-
Модуль 4.			
19.	Тема 19. Політико-правові теорії елітаризму.	2	-
20.	Тема 20. Марксистські концепції науки першої половини XX ст.	2	2
21.	Тема 21. Концепції неоконсерватизму та неолібералізму.	2	-
22.	Тема 22. Політико-правові теорії фашизму та націонал-соціалізму.	2	-
23.	Тема 23. Соціологічний напрямок в політичній думці початку XX століття.	2	-
Разом		60	10

5.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1.			
1.	Тема 1. Історія зарубіжних політичних вчень як навчальна дисципліна: предмет, особливості та значення.	6	10
2.	Тема 2. Політичні вчення у країнах Стародавнього Світу.	6	10
3.	Тема 3. Політико-правові вчення Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.	6	12
4.	Тема 4. Політичні вчення Західної Європи доби Середньовіччя.	6	10
5.	Тема 5. Політичні вчення у країнах Арабського Сходу у період Середньовіччя.	6	10
6.	Тема 6. Політична думка Західної Європи доби Відродження та Реформації.	8	12
Модуль 2.			
7.	Тема 7. Політичні вчення в Голландії та Англії доби ранніх буржуазних революцій (XVII ст.).	6	10
8.	Тема 8. Політичні вчення у Франції та Італії доби Просвітництва.	8	12
9.	Тема 9. Політичні вчення ідеологів абсолютизму в Німеччині доби Просвітництва (XVII – XVIII століть).	6	10
10.	Тема 10. Соціалістично-комуністичні утопії у Західній Європі доби Просвітництва.	6	10
11.	Тема 11. Розвиток політичної думки у Сполучених Штатах Америки.	6	12
12.	Тема 12. Політичні вчення у Німеччині кінця XVIII – початку XIX століть.	6	12
Модуль 3.			
13.	Тема 13. Політичні погляди ідеологів утопічного соціалізму у Західній Європі першої половини XIX століття.	6	12
14.	Тема 14. Ліберальна політична ідеологія в Західній Європі першої половини XIX століття.	8	12
15.	Тема 15. Реакційні і консервативні політичні вчення в Західній Європі у кінці XVIII – початку XIX століть.	6	12
16.	Тема 16. Основні напрями політичних концепцій Західної Європи другої половини XIX століття.	8	12
17.	Тема 17. Політичне вчення марксизму.	6	12
18.	Тема 18. Політичне вчення анархізму.	8	12
Модуль 4.			
19.	Тема 19. Політико-правові теорії елітаризму.	6	12
20.	Тема 20. Марксистські концепції науки першої половини XX ст.	8	12
21.	Тема 21. Концепції неоконсерватизму та неолібералізму.	8	12
22.	Тема 22. Політико-правові теорії фашизму та націонал-соціалізму.	6	10
23.	Тема 23. Соціологічний напрямок в політичній думці початку XX століття.	8	10
Разом		154	258

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Безродний Є.Ф., Уткін О.І. Історія політичних вчень: Навчальний посібник/ Євген Федорович Безродний, Олександр Іванович Уткін К.: ВД «Професіонал», 2006. 432 с. // https://shron1.chtyvo.org.ua/Bezrodnyi_Yevhen/Istoriia_politychnykh_vchen.pdf?PHPSESSID=3fc3bq3hi00chr6qto43kp0r66
2. Вегеш М., Остапець Ю. Світ політології. Ужгород, 2006. 488 с. // <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29404/1/%D0%B2%D0%B5%D0%B3%D0%B5%D1%88.%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%8C.%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.pdf>
3. Гончарук-Чолач Т. В., Томахів В. Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К. 2020. 228 с. // <https://lira-k.com.ua/preview/12713.pdf>
4. Історія вчень про державу і право : підручник / за ред. проф. Г. Г. Демиденка, проф. О. В. Петришина. Х.: Право, 2009. 256 с. // http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009_2/IVDP_Demidenko_2009.pdf
5. Історія політичних і правових вчень: від стародавніх часів до XVII століття. Автори: Д.В. Журавльов, О.В. Коротюк, О.В. Лавринович, А. Є. Фоменко, Ю.В. Чижмарь, О.С. Юнін, Видавництво ОБК, 2021. 238 с.
6. Кирилюк Ф.М. Історія зарубіжних політичних вчень. Нової доби: навчальний посібник / Федір Михайлович Кирилюк К.: Центр учбової літератури, 2008. 414 с.
7. Кирилюк Ф.М. Новітня політологія: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Федір Михайлович Кирилюк К.: Центр учбової літератури, 2009. 564 с.
8. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера: Пер. з нім. (під ред. Є.Причепія) К.: Тандем, 2002. 584 с.
9. Марчук В. П. Історія політичних і правових вчень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Марчук, Г. В. Марчук. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 480 с. // https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p10_09.pdf
10. Практикум з політології / за ред. Ф.М.Кирилюка. К.: “Видавничий дім “Комп’ютерпрес”, 2003 622 с.
11. Філософський енциклопедичний словник. К. : Абрис, 2002. 742 с.
12. Шульженко Ф.П. Історія політичних і правових вчень: Підручник./ Федір Пилипович Шульженко К.: Юрінком Інтер, 2007. 464 с.

Допоміжна література

1. Вебер М. Три чисті типи легітимного панування // Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика; пер. з нім. О. Погорілий. К. : Основи, 1998. 534 с.
2. Кирилюк Ф.М. Новітня політологія: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 564 с.
3. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / Під редакцією Є.Причепія. К., 2002.
4. Консерватизм: Антологія / Упоряд.: О. Проценко, В. Лісовий. К.: ВД “Простір”; Смолоскип, 2008. 788 с.
5. Лібералізм: Антологія / Упоряд.: О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2002. 1126 с.
6. Лок Дж. Два трактати про врядування [Текст] / Дж. Лок ; пер. з англ. О. Терех, Р. Димерець. К. : Вид-во імені Соломії Павличко “Основи”, 2001. 265 с.
7. Макиавеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець / Пер. з італ. А. Перепадя. К.: Основи, 1998. 492 с.
8. Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д. Коваль. К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2005. 356 с.

9. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал та ін. К.: Парламентське видавництво, 2012.
10. Рассел Б. Історія західної філософії [Текст] / Б. Рассел ; пер. з англ. Ю. Лісняка, П. Таращука. К. : Основи, 1999. 759 с.
11. Ханстантинов В. О. Практикум з історії політичних і правових вчень : навч. посіб. / В. О. Ханстантинов. Миколаїв : МНАУ, 2014. 200 с. // http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3102/1/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC-2014_%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Інститут масової інформації // <http://www.imi.org.ua>
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.lsl.lviv.ua>
3. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія». // <http://www.library.ukma.kiev.ua>
4. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету // <http://www.lib.uzhnu.edu.ua>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського // <http://www.nbuv.gov.ua>